

Беларускі
Піонэр

Наглядаем за пагодай

Тэмпэратура паветра

Назіраньні за пагодай справа вельмі паважная, і дзеля гэтага іх неабходна рабіць на працягу ўсяго лета.

Што-ж назіраць? І як?

Назіраць трэба ўсякую зьмену пагоды і абавязкова запісваць яе ў асаблівы сшытак. Тут прыдзецца наперад назіраць тэмпэратуру паветра, г. зн. адзначаць штодня якое цяпло і холад. Гэта вымерваецца тэрмомэтрам ці градусьнікам, які вешаецца дзе-небудзь у цяньку, каб сонца не пападала на яго. Тэрмомэтры бываюць дваякія: Рэомюра і Цэльсія. Розьніца між імі тая, што тэрмомэтр Цэльсія заўсёды паказвае большы лік граду саў, чым тэрмомэтр Рэомюра, загэтым вось у тваіх запісах павінна быць адзначана, па якім тэрмомэтры ты робіш назіраньні, па Цэльсію ці па Рэомюру. (На градусьніку заўсёды ёсьць адзнакі: Ц ці С—гэта Цэльсія, Р ці R—гэта Рэомюра).

Час назіраньня. Вецер

Усе назіраньні за пагодай і тэмпэратурай у тым ліку, трэба рабіць тры разы ў дзень: а 7-ай гадзіне раніцай, а 1-ай гадзіне дню і а 9-ай гадзіне ўвечары.

Акрамя тэмпэратуры трэба назіраць ў тая-ж гадзіны штодня напрамак і сілу ветру. Напрамак ветру можна ўведаць так: на высокую жэрдку прывяжы вузкую, у палец шырынёй, лёгкую стужачку і прымацуй гэту жэрдку дзе-небудзь вышэй.

Калі ты ведаеш, дзе ўсходзіць сонца (усход), дзе яно бывае ў паўдню (поўдзень), куды яно заходзіць (заход) і бок працівалеглы поўдню, дзе сонца ніколі ня бывае (поўнач), дык па напрамку стужачкі ад подыху ветра ты лёгка можаш азначыць, куды дзьме вецер, а ведаючы гэта,—і напрамак ветру, г. зн. адкуль ён дзьме (бок працівалеглы канцу стужачкі).

У сшытак запісвай, напр., так: „вецер усходні“ ці „вецер паўночна-заходні“ і г. д.

Азначэньне скорасьці ветру

Скорасьць ці сілу ветру можна азначыць пры дапамозе некаторых прымет наступным чынам:

1) Калі дым з коміна падымаецца простым слупам кверху, калі запаленая сярнічка гарыць спакойна і ніводзін ліст на дрэвах не зварухнецца,—значыць паветра спакойнае, ветру няма, як гавораць—скорасьць ветру роўна „0“ (нулю) мэтра ў сэкунду.

2) Калі дым з комінаў, падымаючыся, заметна нахіляецца ў бок, калі запалка з агнём хоць і ня гасьне, але гарыць неспакойна, полымя яе хістаецца, а на дрэвах хістаюцца асобныя лісткі, то скорасьць ветру прыблізна роўна аднаму мэтру ў сэкунду (гэта скорасьць чалавека, які йдзе шагам).

3) Калі хістаюцца толькі невялічкія тонкія галінкі з лісьцем, то скорасьць ветру роўна 2 м. альбо 3 м., альбо чатыром мэтрам у сэкунду (гэта—скорасьць добрага каня, які бяжыць рысью).

4) Калі вецер калыша веткі сярэдняй таўшчыні і нахіляе вярхі дрэў, то ён мае скорасьць ад 5 да 7 мэтраў у сэкунду (скорасьць таварнага цягніка).

5) Калі вецер калыша вялікія гольлі, самыя ствалы вялікіх дрэў, то ён мае скорасьць ад 8 да 14 мэтраў у сэкунду (скорасьць пасажырскага цягніка).

6) Калі вецер ломіць вялікае суччо, то яго можна ўжо лічыць бурай: у такім выпадку ён мае скорасьць ад 15 да 20

(Працяг гл. на 3 стар. вокладкі).

З Ь М Е С Т

1. Ультыматум Айзіка Фіш—апав. *І. Кісілёва*.
2. Вершы *Я. Івашына*.
3. Недарэчныя апавяданьні—*Я. Майўра*.
4. Паляваньне на кіта—апав. *Лявонава*.
5. Наказ піонэрам.
6. Чаму грызучкі рана ў вырай адлятаюць—апав. *Я. Троські*.
7. Раённыя пчол—арт. *І. С. Баброўскага*.
8. Наказ пчаляра—верш *М. Дняпроўскага*.
9. Наша жыцьцё.
10. Волат рады—арт. *П. Брэўскага*.
11. Фокусы. Паштовая скрынка.

Вокладка: 1-я стар. наглядаем за пагодай. 4-я стар. Жарты і задачы.

Аўтолінографюра вокладкі мастака *Вало*.

Рэдкалегія: Г. Брыгнєвіч, С. Жураўскі, М. Мамчыц, А. Пякарчык, А. Якімовіч.

Адказны рэдактар
А. Пякарчык.

Да змаганьня за справу працоўных, будзь гатоў!

БЕЛАРУСКІ ПІОНЭР

УМОВЫ ПАДПІСКІ:

На 1 месяц . . . — р. 20 к.
„ 3 „ . . . — р. 60 к.
„ 6 „ . . . 1 р. 20 к.

ДВУХТЫДНЁВАЯ ДЗІЦЯЧАЯ

ЧАСОПІСЬ. Орган ЦК ЛКСМБ
і НАРКАМАСЬВЕТЫ БССР.

АДРАС РЭДАКЦЫІ:

М Е Н С К,
Комсомольская, 25.

№ 12

ЧЭРВЕНЬ

1927 г.

„Юныя натуралісты“.

Чэстбы матулі

АЙЗІКА

(Апавяданьне І. Кісілёва)

I

Кожны раз, калі я адчуваю тугое сьцісканьне сябе сваім сінім паджаком,—я міжвольна ўспамінаю Якава Фіш. Успамінаю яго апухлыя мышыныя вочы; бародку, падобную на мышыны хвост, і живот, зьвісаючы з-пад вузкага раменьчыка накішталт рызінавай падушкі. Яшчэ ўспамінаю, як Якаў Фіш, палажыўшы абедзьве рукі на сваю швэйную машыну, горка скардзіўся на няпрыгожае і незразумелае сваё прозьвішча.

— Скажэце мне, радзі бога і маёй жонкі Ханы, адкуль у мяне такое прозьвішча? Ніхто з маіх продкаў ніколі не таргаваў рыбай. Усе мы ведалі толькі напарстак і ножны. І трэба-ж мне—чы-стакрэўнаму краўцу—мець такое агіднае прозьвішча! Ну, прозьвішча: хай будзе такое, якое ёсьць. Прозьвішча-ж—не заляска: апячыся ім нельга... Але адкуль яно ўзалося, вось гэта важна? Колькі аб гэтым ня думаў, нічога не дадумаўся. Вы ведаеце, калі другія яўрэі спакойна моляцца ў сінагоге,—я ўсё думаю над сваім няпрыгожым прозьвішчам. Можна сказаць, ня прозьвішча, а назойлівы заказчык: заўсёды надаядае. І колькі зьняваг за гэта, а? Ці-ж лёгка слухаць, як які-небудзь ламавік нахальна крычыць, як зарэзаны певень: як жывешь, фаршыраваны? Ой-ой-ой, колькі няшчасьцяў прыносіць мне гэта прозьвішча!..

— Чаму вы хвалюецеся, Якаў Абрамавіч? Прозьвішча—глупства. Ці-ж ня ўсё роўна, як яно гучыць? І хто гэта крычыць, як зарэзаны певень? Ціж зарэзаныя пёўні могуць крычаць?

— Ну, якая розьніца: зарэзаны ці не-дарэзаны.

Тут у наш разгавор умяшаўся сын Якава Фіш.

— Тата, чаму ты скардзішся? Ты-ж сапраўды падобны на рыбу. Паглядзі толькі на сябе. Твая бародка, твой волас падобны на наш венік, ды кругленькі живот—гэта проста настаяшчы шчупак. Запытай сабе ў мамы. Недарэмна яна таксама кажа табе: „Пратухлая беларыбіца“...—так казаў Айзік Фіш, якога бацька называў „другім няшчасьцем“. Для таго, каб уставіць сваю заўвагу, ён адсваў шырму, адчыняючы пануючы за ёй беспарадак, і зьдзіўляў усіх прысутных золатам сваіх валос і вачыма, бліскучымі, як вугольчыкі заляска...

— Вы чуеце? Гэта гаворыць мой Айзік, каб яму сто дваццаць іголак у горла. Гэта кажа мая брыда, якому трэба кожны вялікдзень шыць новы гарнітур з рэшткаў матар'ялу. А адкуль цяпер будзе рэшта? Кожны прыносіць у абрэз: нітачка ў нітачку. А ён яшчэ адважваецца разгаварваць.

І Якаў Фіш, узялаўшыся, праганяў сына за шырму, пагражаючы яму якім-небудзь старым барахлою, шпулькай нітак ці ножніцамі.

— Рыжая скура, маўчы! Я з цябе штаны лашую, калі не пакінеш зьвягаць. Усюды ўткне свой нос. Мала таго, што ў хедэр ня ходзіць і расьце на сорам маёй старой галаве, дык яшчэ над бацькам сьмяецца! Глядзі, каб я з цябе ваты не зрабіў! Вы паверыце,—зьвяртаўся ён да мяне,—вось гэта неабчышчаная морда яшчэ ў піонэры лезе! Яшчэ што! Выдумае розныя там колектывы, атрады—я знаю што?—і цяпер ад яго жыцьця няма. Але я яго запішу! Я яго так запішу, што ён і дзесятаму закажа! Ён запішацца ўсё

роўна як я буду Родшыльдам ¹⁾. Каб мой сын бегаў з баякамі—гэтага я не дапушчу.

Якаў Фіш любіў называць сябе, асабліва па суботах, „амаль арыстакратам“ і ставіў сваё паходжаньне вышэй усяго на сьвеце. Ён яго цаніў больш, чым заказчыкаў.

Айзік, напэўна, аб паходжаньні зусім ня думаў і, звярнуўшыся ў свой куток за шырмай, рэзка адказваў:

— Запішуся, тата, хоць-бы вы з мяне зрабілі і штаны.

— Не, сын Якава Фіш піонэрам, кажу табе, ня будзе!

— Буду,—адпальваў Айзік.

Такая сцэна адбывалася амаль-што кожны раз, калі сіні паджак мой пераходзіў для папраўкі ў пухляныя рукі Якава Фіш.

II

Якаў не сумаваў, спадзяючыся, што зможа ўламаць сына не запісацца ў піонэры. Але нават адчайным барацьбітам надаедае штурмаваць няпрыступную крэпасць, і Якаў, пасля бязупынных свараў з сынам, дазволіў яму, урэшце, хадзіць у піонэрскі колектыў.

— Але ты за гэта будзеш вучыцца з рэб Мэерам стара-журэйскай мове. Журэй, які мае свой гонар, не павінен забывацца мову сваіх продкаў.

— Але ты, тата, сам яе ня ведаеш,—адказваў Айзік.

— Што значыць ня ведаю? Забыўся. Але-ж я ведаў. Мой пакойнік бацька, твой дзед Нісон, палкаю мяне біў, каб я добра вучыўся. Затое, калі мне было 12 гадоў, я ўжо вучыўся матаць петлі для гузікаў.

— Навошта мне вучыцца гэтай мове, калі я яе забуду? Бачыш-жа ніхто ў нас па-стара-журэйску не гаворыць.

— Але-ж трэба. Не капайся, як у сундуку: на што, ды чаму. Скажаў—значыць, рабі памойму!

Айзік, як быццам, паслухаўся, але заместа рэб Мэера кожны вечар прападаў у піонэрскім клюбе.

— Слухай, Айзік, як табе ўдалося запісацца ў піонэры,—запытаў я яго неяк аднаго разу.—Твой бацька бажыўся, што не дапусьціць гэта.

— Бацька,—на тое ён бацька, каб заўсёды і ва ўсім адмаўляць дзецям. Але калі я захачу, дык даб'юся свайго. Манька Струг, ведаеце, дачка прачкі, якая вам мае бялізну—і тая піонэрка; вечна з мяне сьмяецца. Кажа: „як табе ня брыдка, Айзік, ты адсталы ілімэнт, буржуй, ня ведаеш, што робіцца ў Кітаі, і што ты зьмена зьмене. У нас такія песьні сьпяваюць, што проста дух захапляе. Насьценгазэту выпускаем. Я на сьмерць Леўніна вершык напісала, прынялі і зьмесьцілі ў газэце. Усе будуць чытаць. А ты дома капаешся, як курыца на сьметніку—нічога ня ведаеш, нічога ня чытаеш і ня

рыхтуеш з сябе сьвядомага ілімэнта для папаўненьня шэрагаў паміраючых барацьбітоў“.

— Але ўсё-ж я хачу ведаць, чым ты дагэду так бацьку?

— Што значыць чым? Вельмі проста. Пасьля ўсіх разгавораў з Манькай, мне запраўды брыдка стала, што я не піонэр. Я сказаў тату, што калі ён мяне ня пусьціць у піонэры, дык я пайду жыць да бабулі. Я так і зрабіў. Тры разы ўцякаў да бабулі і жыў там па тыдню. Тады за мяне мама заступілася, і тата мусіў здацца. У рэб Мэера я, зразумела, не займаўся, а ў школе пачаў вучыцца добра. Раней ленаваўся, а ця-

пер бачу, што супроць другіх таварышоў я ўсё роўна, што тата супроць вас... І так усе дражняць мяне адсталым ілі-

¹⁾ Самы багаты капіталіст Эўропы.

мэнтам. Але ўсё-ж я не вінаваты таму, што тата не пускаў раней. А цяпер я ўжо ў драм-гуртку працую, п'есу рыхтуем. Мне кіраўнік казаў, што я добра йграю ролю, што ў мяне пачуцця шмат, і што маецца ў мяне якісьці там пафэс. Хацеў спытаць, што гэта такое, але пасля раздумаў: а што, калі праз гэта ды роль адбяручь?

— Пытаць заўсёды можна, нават трэба. За гэта ролі не адбяручь. Але трэба гаварыць не пафэс, а пафос. Гэта, разумееш, ну нешта вялікае, урачыстае, значнае...

І адчуваючы, што не змагу растлумачыць талкова, што значыць пафос, я пастараўся растацца з Айзікам.

III

З таго часу Айзік быў заўсёды маім госьцем. Разам з гэтым зьяўляўся неспаквой, які ён мне прыносіў сваімі наведваннямі. Трэба сказаць, што Айзік быў здольным хлопцам і ўсвайваў усё з вялізарнай хуткасцю. Але прэчыць яму нікому ня раю. Ня толькі пакрыўдзіцца, але будзе ўхіляцца ад вас, як ад свайго заклятага ворага.

Аднаго разу поцемку ўвечары, калі агню паліць не хацелася (поцемку лепш думаецца), хтосьці кулём уваліўся ў маю хату і, усхліпваючы, расцягнуўся на ложку. Я запаліў свет і, здзіўлены, спыніўся ля ложка. Ніколі я ня бачыў Айзіка, калі ён плача. Значыць, здарылася нешта сур'ёзнае.

— Паслухай, Айзік, у чым справа? Што гэта, ты новую роль развучваеш, ці на самай справе плачаш? Не гадзіцца піонэру сьлёзы праліваць. Вучыся ў Манькі, яна дзяўчынка і то ня плача.

— Як-жа ня плакаць, калі маеш такога бацьку...—Тут Айзік устаў з ложка і, як звычайна, засыпаў мяне запытаньнямі, быццам град крутую страху.

— Вы толькі падумайце, Язэп Міхайлавіч, за нейкае там заляска ды разарваць роль. Што я яму зрабіў? Не, гэтага я не дарую. Я пажалюся. Я пайду ад яго. Як-жа я мог ня кінуць заляска, калі гэта патрабавалася ў п'есе? Заўтра-ж ідзе прадстаўленьне, заўтра-ж дзесяцігодзьдзе Лютаўскае рэвалюцыі. Трэба добра йграць, а ён б'ецца.

— У чым справа, Айзік? Нічога не разумею. Пры чым тут заляска і рэвалюцыя, растлумач талкова.

— Як вы не разумеете? Я ўсё, здаецца, растлумачыў. Рыхтаваў гэта я сваю роль, і вось, калі трэба разьбіваць буржуя, каб атрымаўся гэты самы пафос, трэба кінуць што-небудзь цяжкае, каб было страшна. Ну, я кінуў заляска, а яно і разьбілася. Тата пачаў крычаць, ляяць піонэраў і мяне. Ён нават і рэвалюцыю за гэта аблаяў. Пасля ён кінуў у мяне ножнамі, але не папаў... Праўда, я бачыў, што ён кідае ня ў мой нават кут, але я сказаў, што іменем Леніна забараняю яму ляяць піонэраў і біць мяне ён ня мае права. Я—піонэр, а ён адсталы ілімэнт, і заляска супроць рэвалюцыі нічога ня значыць.

— Ня злуй, Айзік, ня можна дарэмна псаваць патрэбныя рэчы.

— Як дарэмна? Вы таксама за тату. А я хацеў вас папрасіць напісаць тату... як яго?—так, успомніў—ультыматум. Калі ён не папрасіць у мяне прабачэньня за тое, што лаяў рэвалюцыю, за тое, што біў мяне і ня прызнае заветаў Леніна, дык я напішу ў яго хату. Я больш зусім з яго хаты. Я больш да яго не пайду. Калі ласка, пішце ультыматум. Я ня ведаю, як пачынаюць.

— Ну, што-ж, Айзік, давай пісаць.

І мы селі за складаньне сваеасаблівага ультыматуму.

Ну, я кінуў заляска...

Вершы Я. Івашына

На прасторах палёў

Гэй, на час пакіньце хату,
пойдзем мы здалёк,
дзе прыбраны ў зеляніну
поле і лясок.
Вось і поле залатое,
гай і сенажаць.
Сёння, дзеткі, на прасторы
будзем мы гуляць.
Будзем піць мы пах мядовы
веснавых палёў,
узмацнім мы да прыроды
шчырасць і любоў.
Навучыцеся ад прыроды
ў шчырай працы жыць.
Вы наўкол зірнеце ўважна:
праца скрозь кіпіць.
Залатыя пчолкі ўюцца
і збіраюць мёд;
песні жаўранкаў ліюцца,—
весел іх палёт.
Вунь схіліліся з прыветам,
з ласкай васількі;
у праменьнях сонца зьяюць—
ўюцца матылькі...

Вясна прышла...

Тут нядаўна так сярдзіта
дзед-мароз гручаў у вокны,
ў полі выла завіруха,
а сягоньня прыляцела
зноў вясна к нам маладуха.
З стрэх ліюцца бомы-кроплі,
на шляху руччы-музыкі

ладзяць гучную капэлю.
У паветры льюцца звонны,—
гэта птушкі прыляцелі.
Шпак рассеўся на шпакоўні
і заводзіць сьпеў вясёлы.
На бярозцы, ля крыніцы,
што бадзёра так булькоча,
пра вясну пяе сініца.
Птушкі радуюцца шчыра,
што прырода абудзілася,
што зямлю сагрэла сонца...
І ліцца ўжо ў паветры
чесьня жаўранка бясконца.

Беларускі паэта Я. ІВАШЫН.

Сыплюцца пялёсткі

Сыплюцца пялёсткі
беласнежным пухам,
засыпаюць сьцежкі
пульным абрусом.
Сьмех вясновы хлёсткі
нішчыць сум і скруху.
Музыкай-усьмешкай

пракаціўся гром.
Сонца залатое
поле й лес прыбрала
ў зорныя калёры,
што агнём гараць.
З песьняю вясёлай
пойдзем, дзеткі, ў поле,

возьмемся за працу
дружнай грамадой.
Ў полі вёскі й сёлы,—
дбаюць там аб долі.
Будзьма й мы старацца,
нібы пчолак рой.

ЖЕД АРЭУНЬІЯ апабяданьні

Уступ

Трапіў я раз у кіно і ўбачыў „цудоўную“ карціну:

На рынку стаіць воз, і вяскowy дзядзька нібы прадае бараніну, прынамсі відаць добра, што ў яго засталіся толькі галава ды яшчэ нейкі кавалак мяса. Але вось ззаду набліжаецца жанчына, вымае з кошыка мяса і аддае дзядзьку. Той бярэ мяса, дае жанчыне грошы.

Потым важыць мяса, адной рукой падсоўвае гэты кавалак да другога, а другой пачынае рубіць сякерай у тым месцы, дзе кавалкі стыкаюцца.

Пасьля некалькіх удараў кавалкі зрасьліся.

Тымчасам падыходзяць яшчэ некалькі жанчын, і з імі робіцца тое самае. Адзін, другі, трэці кавалак такім самым чынам прыладжваецца, і праз некаторы час баран робіцца цэлым; толькі галава засталася асобна.

Тады дзядзька падпрагае каня, загортвае на возе барана, садзіцца і рухае каня назад.

Потым відаць было, як гэты воз задам уехаў на панадворак вясковай хаты. Дзядзька прыехаў дамоў. Сям'я ўжо стала на панадворку і чакала свайго гаспадара.

Распраглі каня, узялі барана і пацягнулі яго ў хлeў. Там палажылі на зямлю, прынеслі вантробы і пачалі пхаць у сярэдзіну. Правялі нажом па жываце—і ён зросься. Потым узялі скуру, прыладзілі яе да галавы і разам з ёй прыставалі да барана.

Тады павесілі яго за заднія ногі да жэрдкі і пачалі нацягваць скуру. Потым пачалі дапасоўваць канцы скуры і ва-

дзіць нажом, пакуль і яна ўся не зраслася.

Зьнялі, зьвязалі ногі, два чалавекі ўсе-ліся на яго, трэці ўсадзіў нож у разрэзанае горла. Баран слаба задрыгаў нагамі, але чым болей чалавек рэзаў, тым мацней варушыўся і біўся баран. Урэшце, ледзь маглі яго ўтрамаць.

Далей, разьвязалі ногі, паднялі і паставілі барана, але ён так біўся, што яго ледзь трымалі. Тымчасам зачынілі дзьверы.

Але баран урэшце вырваўся. Людзі шарахнуліся ад яго; ён за імі. Пачалася нейкая незразумелая мятусіна. Нельга было разабрацца хто за кім ганяўся.

Дзьверы зноў адчыніліся. Людзі з растапыранымі рукамі сталі задам пасоўвацца вон, а баран, таксама задам,— за імі.

На панадворку яшчэ некаторы час яны таксама адыходзілі назад, а калі баран апынуўся за варотамі, людзі супакоіліся і выпрасталіся.

Дык вось які цуд паказвалі ў кіно.

Усім вядома, што кіно-фільмы здымаюцца з натуры, значыцца і гэта здымалася з сапраўднага.

Праўда, часам, калі чаго-небудзь не хапае, робяць некаторыя рэчы і штучна, напрыклад, заместа сапраўдных гор, будынкаў і г. д. робяцца іх малюнкi, якія і здымаюцца.

Але жывога, бегаючага барана на малюнку ня зробіш. Значыцца ўсё гэта нейк павінна было быць сапраўды.

Толькі як? Якім чынам?

Спрабуем разабрацца ў гэтай справе.

Але пакуль што вы самі паспрабуйце разабрацца, у чым тут справа па зьмеш-

чаных ніжэй апавяданьнях. Праз некаторы час мы дамо тлумачэньне ў выпадку, калі самім чытачам цяжка будзе зразумець.

Цяпер паспрабуйце пераказаць іх так, каб вышлі звычайныя па сэнсу апавяданьні.

Лепшы пераказ мы надрукуем у часопісі. А лепшы будзе той, які—

- 1) будзе мець адпаведны заглавак,
- 2) будзе напісан лёгічна і граматна,
- 3) найбольш будзе адпавядаць дадзенаму тэксту, г. зн. будзе мець найменш выдуманых ад сябе, а больш з таго, што дадзена.

Для пачатку вось вам некалькі апавяданьняў:

I. Нязвычайны дабрадзей

Было ўжо світаньне, калі ён, крадучыся ля сцяны, падашоў да вакна. У руках ён трымаў вялізны клунак. Ля вакна стаяла сукаватая жардзіна. Ня глядзячы на клунак, ён мігам ускочыў на сярэдзіну жардзіны, а там ужо асьцярожненька папоўз далей.

Вакно нават было ня зусім зачынена. Дабраўшыся да яго, ён павярнуўся задам, адчыніў вакно і, пільна прыгледжваючыся па баках вуліцы, ціхенька ўлез ў сярэдзіну.

У пакоі быў такі шурум-бурум, быццам там адбыўся пагром. Шафы, камод, сталы—усё было расчынена насцьцеж. На падлозе валяліся розныя рэчы.

...ён павярнуўся задам, адчыніў вакно і ціхенька ўлез у сярэдзіну.

Ён паклаў клунак сярод пакою, развязаў яго, пачаў вымаць рознае адзеньне і раскладваць ды развешваць на мейсцы.

Ад часу да часу ён спыняўся і да чагосьці прыслухоўваўся, потым ізноў прымаўся за працу.

У клунку былі самыя рознастайныя рэчы: паліто мужчынскія і жаночыя, шуба, спадніцы, кашулі, бялізна, боты, гадзіннік і г. д. Усё гэта ён хутка вымаў і ўпарадкаваў на мейсцы.

Потым пачаў зачыняць усе дзьверы і шуфляды. Праз некалькі хвілін усё было ў парадку. Тады ён зрабіўся яшчэ болей асьцярожным. Пачаў красьціся задам да вакна. Калі ўзьлез на яго, дык яшчэ доўга сядзеў і абглядваў пакой. Потым доўга тузаўся, пакуль старанна зачыніў вакно.

Зачыніўшы яго, некаторы час яшчэ глядзеў на сярэдзіну праз шкло, а потым ціхенька споўз на зямлю.

Узяў жардзіну і, азіраючыся, каб хтонябачыў, аднёс яе ў бок, прыладзіў да плота і зьнік.

II. Дзівак

У гарадзім садзе ля лаўкі стаіць устрыжаны чалавек; твар яго абураны і засмучаны. Ён азіраецца навокал, чагосьці шукае, заглядае пад лаўку. Потым ён хутка садзіцца,

раптоўна з вялікім спалохам пазірае побач сябе на лаўку і—супакойваецца, адразу робіцца нават вясёлым.

Праз некалькі хвілін ззаду, бокам, падкрадваецца да яго нейкі абарваны хлапец, працягвае руку, кладзе на лаўку нейкі клунак, а сам ціхенька знікае.

Яшчэ праз некалькі хвілін чалавек павольна паварачваецца да клунка і, ніконачкі ня здзівіўшыся, бярэ яго і ідзе.

Вось ён ўваходзіць у краму, аддае клунак, атрымлівае грошы і выходзіць.

Праз некаторы час мы бачым яго на дарозе. Ён ідзе весела, смяецца, ледзь не падскоквае ад радасці. Потым спы-

няецца, вымае з кішэні грошы, пачынае разглядаць іх, пералічваць. Увесь твар яго сьвіціцца шчасцем.

Потым нахіляецца і... кладзе грошы на зямлю.

Палажыўшы іх на зямлю, ён азіраецца па баках і прадаўжае глядзець на грошы з нейкім здзіўленьнем.

Адышоўшы крок назад, зноў зірнуў на грошы з зацікаўленасцю і зараз-жа, здаецца, зусім забыўся аб іх. Нікай увагі, ні зацікаўленасці, ні ўспоміну аб грашох ужо ня відаць на яго твары.

Спакойна пазіраючы на вуліцу, на дамы, на людзей,—ён пашоў сабе далей.

III. Дурны столяр

Дзядзька Сымон, местачковы столяр, прышоў у коопэратыў у навіусенькіх ботах, трымаючы старыя ў руках.

Зняў новыя боты, нацягнуў старыя, аддаў новыя прыказчыку, атрымаў грошы, а потым пачаў перагледжваць і прымяраць другія боты. Але, відаць, не знайшоў лепшых і вышаў.

Тады пайшоў на рынак і купіў у нейкай "бабы" табурэтку.

Прынёс табурэтку дамоў, паставіў на зямлю, узяў малаток і пачаў разбіваць табурэтку.

Адбіваючы дошкі, ножкі, ён чамусьці іх габляваў, прыладжаў і адкладваў у бок.

Склаўшы ў куток кавалкі табурэткі, паклаў струманты і сеў на лаву адпачываць.

IV. Нэгры і малпы

Палянка сярод густога лесу ў Афрыцы. Буйныя дрэвы, сонца, гарачыня і цішыня. Вось на палянцы з'явіўся гур-

...а потым пачаў перагледжваць і прымяраць другія боты.

ток нэграў, якія з вялікімі ўсілкамі цягнулі нешта агорнутае ў сеці. Відаць, гэта было нешта жывое, бо білася і ва-рушылася.

Падцягнулі гэты клунак да дрэва і пачалі цягнуць яго наверх. Потым пачалі разгортваць і выцягнулі адну лапу.

Узялі лапу ў рукі, усунулі ў яе апельсін і пачалі пхаць лапу з апельсінам у пустую тыкву, якая была прывязана да дрэва, і пасля сталі біць па гэтай тыкве сякерай.

Малпа пачала тузацца, а нэгры тымчасам хутка разгарнулі яе, адскачылі назад і з распрастанымі сецямі пачалі яе пільнаваць.

Малпа рвала сваю лапу з тыквы, злосна шчырыла зубы, а нэгры паступова і асьцярожна адыходзілі ад яе з сецямі, зьлезьлі з дрэва і зусім пашлі.

Разьюшаная малпа тымчасам ўсё білася, але ніяк не магла выцягнуць лапу з тыквы.

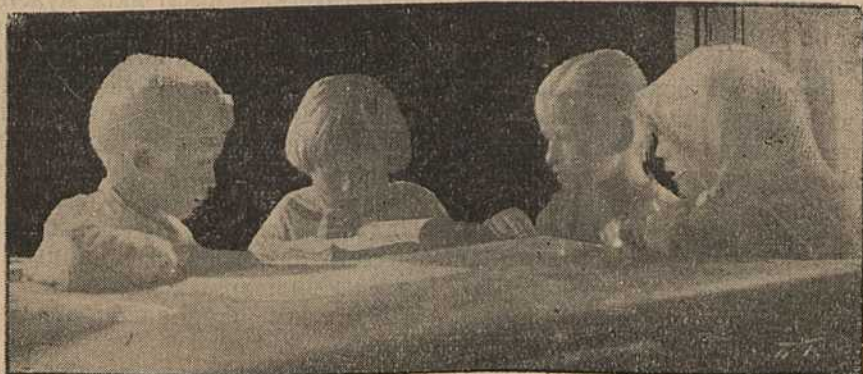
Урэшце ёй гэта ўдалося. Яна выцягнула лапу, доўга і асьцярожна абгледжвала тыкву і, кradучыся задам, знікла ў галінах дрэва.

Вось на палянцы з'явіўся гурток нэграў, якія з вялікімі ўсілкамі цягнулі нешта агорнутае ў сеці.

Тады прышлі два нэгры, узлезьлі на дрэва, адвязалі тыкву, выцягнулі апельсін і панесьлі ўсё гэта дамоў.

Янка Маўр.

Паляваньне на кіта

Вецер на Чукотцы дзьме гэтак моцна, гэтак сярдзіта, што іншы раз і носу на вуліцу ня выткнеш—вецер схопіць цябе ў свае абоймы, закружыць, засыпле сьнегам.

Вось таму і да мехавых шатроў—чукоцкіх ярангаў, цяжкія каменныя папрывязаны—гэта, каб не сарвала іх.

Асновай для ярангаў служаць палкі з дрэва і кітавыя рабрыны. Зьверху яранга накрыта мяхамі-скурамі, а пад верхнім пакрывалам, унутры ярангі, чукчы робяць з скур такія падвес-юронгу. На юронзе ў каменнай чашцы дзень і ноч гарыць тлустасьць цюленя. Тлустасьць гарыць роўным полымем, дае сьвет і цяпло.

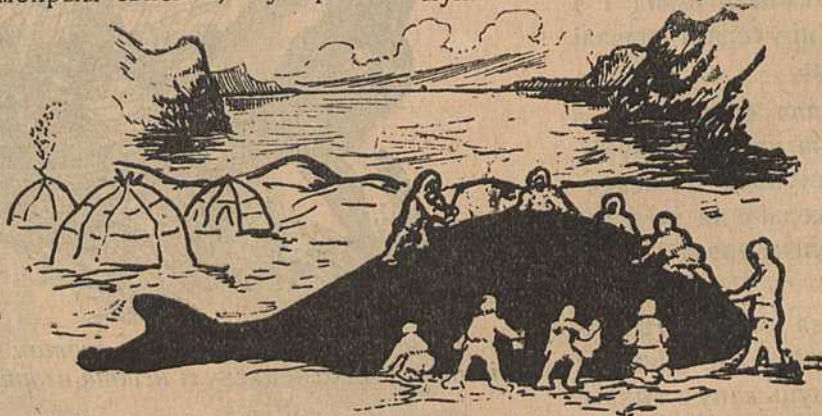
Сярдуе вецер наўкола чукоцкай ярангі, абсыпае яе мокрым сьнегам, а ў юронзе

праводзяць у больш цёплым Бярынгавым моры, а на лета вандруюць у Паўночны Лёдавы акіяны.

Вось тутакі і вартуюць чукчы кітоў. А кіт аб сабе яшчэ здалёк дае знаць. Над паверхняю мора зьяўляюцца раптам фантаны. Гэта кіт выкідае ваду, якая пападае ў яго адчынены рот. У рот кіту налазіць розная рыба, якая служыць яму стравай, а вада выходзіць праз асобую зірку, падоба на фантан.

Спатканьне кіта

Яшчэ ўчора заўважылі чукчы, якія жывуць у пасёлку Уэлен, пływучых на поўдзень кітоў. Са згоды шамана яны назначылі на сёнешні дзень паляваньне. Вецер дзьмуў прыемны, з мора. Дарослыя мужчыны і юнакі сабраліся на бераг, пасе-

На сьпіну кіту паўзбіраліся самыя дужыя.

цёпла, дзеці голыя гуляюць з маленькімі сабаккамі.

Кангу, юнаму чукчу, 15 гадоў. Ён зьеў сырога аленьяга мяса, выпіў чаю і цяпер надзяе на голае цела рубашку з падвойнай скурай. Шэрсцю ўсярэдзіну, на цела, і шэрсцю наверх. На ногі адзяе боты з аленьяй скуры, на галаву—круглую мехавую шапачку з навушнікамі, падвязанымі пад барадой.

Канге паднімае край пакрывала юронгі і паўзе ў ярангу, дзе ляжаць ездавыя сабакі. Канге гладзіць сваіх калматых сябраў. Але сягоньня яны яму не патрэбны. Канге прыме ўдзел у паляваньні на кіта.

Кожнай вясной і восеньню міма чукоцкага носа праплываюць кіты. Зіму яны

лі ў лодкі, захапілі з сабою патрэбную снасьць. На трох шлюпках *) былі пастаўлены маленькія кітабойныя гарматкі. Апрача гэтага, у шмат якіх мужчын былі ў руках цяжкія мядзяныя стрэльбы. У лодках ляжалі гострыя пікі—гарпуны. Да гарпуноў прывязаны доўгія, моцныя раменьні. А да другога канца рэменя прывязваюць набітыя паветраю мяшкі з скураў цюленя. Дзень быў цёплы. Учарашняй буры і сьледу не засталася. Кіты забаўляліся. Над паверхняю вады ўзьнімаліся то срабрыстыя фантаны, то чорныя, круглыя сьпіны вялізарных жывёлін.

Па знаку шамана накіраваліся ў мора,

*) Вялікія чаўны.

Неўзабаве з аднэй шлюпкі раздаўся гарматны стрэл. Кіт быў паранены. Ён нурчануў у глыб мора, але хутка павінен быў ізноў усплыць на паверхню. Пачуліся новыя стрэлы. У цела кіта ўпіўся гарпун. Кіт зноў апусьціўся ў ваду, але паветравыя мяшкі, як паплаўкі, паказвалі, у які бок ён нурчануў. Лодкі абхіналі кіта. Гэта было вельмі небяспечна. Даволі было аднаго ўдару кітавым хвостом, каб патапіць адну з гэтых лодак.

Але вось аграмадная жывёла—мэтраў да 20 удаўжкі—усплыла на паверхню. Лодкі цесным кругам абхінулі мёртвага кіта.

Сплыў у мора

Узброіўшыся нажамі, чукчы пачалі пераскакваць з лодак на кіта. Яны адрэзвалі па аднаму вялізнаму куска мяса і з прагнасьцю пачалі есьці. Такое гасьцяваньне на вадзе прадаўжалася гадзін са дзьве. Твары ўсіх блішчэлі ад сала, адзежа і рукі былі выпаканы ў крыві.

Захопленыя ўдачай чукчы не заўважылі, як раптам перамяніўся вецер, і кіта пачало зносіць у мора.

Здабыча была згублена. Вялікае было незадавальненьне ад гэтага ў паляўнічых.

Падумаць толькі. Кіт дае чукчам да паўтары тысячы пудоў мяса, ратуе ад галадаваньня. Сала кіта служыць апалам і сьвятлом. Рэбры кіта ідуць на пабудовку яранг. А рагавыя пласьцінкі, якія растуць у роце кіта—гэтак званы кітавы вус—даў-бы чукчам больш тысячы рублёў грошай, калі-б яго прадаць. Вось якімі-б багатымі сталі нашы паляўнічыя. А цяпер вось была здабыча, ды ў мора ўцякла. А хто вінават?

І пачалі чукчы шукаць вінаватага. Найшлі вінаватай тую шлюпку, з якой была кінута першая бомба. Парашылі тады кінуць гэту шлюпку ў мора. А шлюпка гэта належала хітраму шаману Амлетку. Схітрыў Амлетка і сказаў паляўнічым,

што вінаваты ў бядзе ён сам, а ня лодка. А вінаваты ён таму, што пасварыўся з духам мора. І дух мора на яго памсьціўся.

Але пакляўся шаман Амлетка памірыцца з духам. У адзнаку зьмірэньня Амлетка дакляраваў на наступным паляваньні ўдачу.

Дні праз два зноў накіраваліся за кітам. Пашанцавала Амлетку. Яму ўдалося першым папасьці ў кіта. Дабілі кіта.

А калі ўсплыла аграмадная жывёла на паверхню вады—забыліся зноў паляўнічыя пра мінулую няўдачу. Пачалі зноў скакаць на мёртвага кіта, адразуць кавалкі мяса і з прагнасьцю яго есьці.

Але на гэты раз вецер дзьмуў да берагу, і кіта ўдалося дацягнуць да сушы. Радасьць была вялікая. Кабеты, дзеці, старыя і малыя—усе зьбегліся да мора.

На сьпіну кіту паўзбіраліся самыя дужыя. Вялізнымі нажамі вырэзвалі яны кавалкі мяса і кідалі тым, якія стаялі на беразе. На вялікай прасторы ўвесь бераг быў закіданы чырвоным мясам. Кавалкі мяса, сала і скуру клалі на сані, у якія былі запрэжаны сабакі, і прывозілі да сваіх хат.

Цэлы дзень працавалі людзі, аграмадная жывёла ўсе яшчэ цямнела ля берагу, і толькі з аднаго боку было зрэзана сьветлае мяса і сала.

Здабыча кіта, гэта—вялізнае сьвята ў жыцьці чукчаў. Здабыць кіта—гэта значыць набыць яду, сьвет, цяпло і рогавыя пласьцінкі на продаж.

Шаман Амлетка стаў гэроем дня. На сьнегавай гурбе, поруч з яго ярангай, крывёю быў нарысаваны чалавек і кіт. Так быў праслаўлены Амлетка.

На трэці дзень, па загаду Амлеткі, рэштка кітавага мяса была кінута ў мора. І хоць праз дзень яе зноў прыбіла да берагу, але ніхто з чукчаў не асьмеліўся дакрануцца да рэшты кіта.

Н. Лявонаў.

ЦЭНТРАЛЬНАЕ БЮРО ЮНЫХ

Да ўсіх юных піонэраў СССР

Дзеці рабочых і сялян!

Юныя піонэры!

Краіне працоўных, нашаму Савецкаму Саюзу, капіталістыя пагражаюць крывавай вайной.

Яны хочуць адабраць у рабочых і сялян савецкай краіны заваёвы Кастрычніка, тыя заваёвы, радзі якіх змагаліся і гінулі вашы бацькі, вашы старэйшыя браты.

Яны хочуць адабраць у рабочых і сялян уладу, адваяваную гэроічнымі патугамі.

Яны хочуць зьвярнуць фабрыкантам заводы, памешчыкам—зямлю.

Яны хочуць адабраць у вашых бацькоў дамы адпачынку, санаторыі, рабфакі і клюбы.

Тов. П. Л. Войкаў — паўнамоцны прадстаўнік СССР у Польшчы — забіты расійскім маладым манархістам Кавэрдай у часе провадаў т. Войкавым былога паўнамоцнага прадстаўніка СССР у Англіі т. Розэнгольца на Варшаўскім вакзале.

Яны хочуць у вас, дзяцей, адабраць працоўную школу, лагery, дзіцячыя санаторыі, пляцоўкі і клюбы.

Яны хочуць аднавіць стары паднявольны ўклад жыцця, пры якім рабочыя і сяляне, пад уціскам гарадавога, крывавым потам утваралі багацце для дармаедаў.

Яны хочуць аднавіць той парадак, пры якім з дзяцей выходзілі пакорлівых, паслушных нявольнікаў.

Крывёю працоўных хочуць заліць капіталістыя вуліцы савецкіх гарадоў і палі савецкіх вёсак.

Яны выклікаюць нас на вайну. Па загаду ўраду Англіі, у Паўночным Кітаі, у Пекіне, куды пакуль яшчэ не дакацілася хваля рэвалюцыйных войнаў, быў зроблены налёт на наша паўнамоцнае прадстаўніцтва.

У Лёндане, дзе знаходзіцца ангельскі ўрад, які ненавідзіць працоўных, паліцыя зроблены налёт на наша гандлёвае прадстаўніцтва. Пасьля няўдачнага вобыску, урад ангельскіх капіталістых разраваў з Савецкім Саюзам дыплёматычныя і гандлёвыя зносіны.

У Варшаве, накіраваная капіталістам, рука маладога манархіста забіла нашага прадстаўніка т. Войкава.

Унутры нашае краіны агенты капіталістых спрабуюць паслабіць нашы сілы.

Яны кінулі бомбу ў актыўных працаўнікоў-камуністых у Ленінградзе, яны рыхтавалі замахі на забойствы нашых правадыроў, яны спрабуюць падпальваць фабрыкі і заводы.

Яны хочуць новай крывавай бойні.

Мы ня хочам вайны! Кроў рабочых і сялян для нас дарага!

ПІОНЭРАЎ ДАЕ НАКАЗ

Але мы павінны быць гатовымі да вайны. Мы павінны быць гатовымі ў любы момант адбіць націск ворага. Мы павінны быць гатовы абараніць краіну Саветаў.

Піонэр яшчэ малы. Ён ня здолее са стрэльбай у руках абараняць межы Савецкага Саюза. Ён ня здолее пайсьці ў шэрагі Чырвонай арміі разам з сваімі бацькамі і старэйшымі братамі адбіваць націск ворагаў.

Але піонэр можа памагаць краіне абараняцца. Чым мацнейшай будзе наша краіна, чым лепш мы ўзмоцнім прамысловасьць і сельскую гаспадарку, чым грамадней мы будзем—тым лягчэй нам справіцца са спробамі капіталістых задушэньняў уладу рабочых і сялян.

У гэтым баку для піонэра—неабдымнае поле дзейнасьці.

Піонэр павінен быць гатовым да вайны. Цэнтральнае бюро юных піонэраў дае наказ усім піонэрам СССР.

У цяжкія часы для Савецкай краіны, у момант небясьпекі вайны—піонэры, будзьце гатовы!

Кожны піонэр будзь гатоў:

1. Быць дысцыплінаваным, акуратна выконваць усе задачы, якія даручаюць табе.

2. Быць першым на працы ў горадзе, у падняцьці сельскай гаспадаркі ў вёсцы. Вывяляць актыўнасьць у кожнай грамадзкай справе.

3. Уважліва чытаць піонэрскія часопісы, газеты, пільна сачыць за ўсёй дзейнасьцю нашых ворагаў, за іх спробамі пайсьці вайною на Савецкі Саюз.

4. Загартоўваць свой арганізм, быць здаровым.

5. Умець зрабіць першую дапамогу ў няшчасных выпадках.

6. Ведаць вайсковы строй, тапаграфію, сыгналізацыю.

7. Удзельнічаць у стралковых гуртках, ведаць правілы хэмічнай абароны, пашыраць планерную справу і разьвіваць радзейпрыхільніцтва.

8. Акружыць увагай, клопатам і любоўю Чырвоную армію і флёт.

9. Моцна трымаць сувязь з юнымі піонэрамі ўсяго сьвету.

Да змаганьня за справу працоўных—будзь гатоў!

Цэнтральное бюро юных піонэраў
пры ЦК УселКСМ.

Я. К. Апанскі — намесьнік паўнамоцнага прадстаўніка АДПУ Беларускага Вайсковага вобласнага—трагічна загінуўшы 7 чэрвеня пры крушэньні дрэзіны між станцыямі Ждановічы і Менск. Гэтае крушэньне зьяўляецца справай контррэвалюцыйнай рукі. Разам з Я. К. Апанскім загінуў і шофэр т. Голубеў.

Чаму грыцукі рана ў вырай адлятаюць?

(Паводле легенды з Бабруйшчыны)

Весела і раскошна пажыў грыцук (кулік) у зялёных паплавах і балотах.

Ня журыўся грыцук ні аб чым, пакуль над ім шапацелі высокія асокі, чароты ды аеры, пакуль на спажыву не адчуваўся голад; весела яму жылося на такой выгудзе паміж блізкіх сваякоў—пекураў, слукаў, драчоў.

Няпрыметна і неяк неспадзявана надыхла пара выраю. Ня рыхтаваўся грыцук, і толькі што думаў, развітаўшыся з роднымі сенажацямі, узняцца ў вырай, як раптам нагадзіўся цецярук. Даведаўшыся ад грыцука, што ён адлятае ў вырай, цецярук замармытаў: „Дурны ты, грыцук, чаго блізкі сьвет ляцець, калі і тут добра. Заставайся, браточку, у нас тут і на зіму. Нічога страшнага тут ня будзе. Пад'ясі сабе штодня смачных булак ды піражкоў, ухінешся ў мяккія белыя пырыны і будзеш спаць соладка“.

Паслухаў грыцук цецярука, застаўся зімаваць...

Насунулася зіма, прыціснулі маразы, пранеслася завея. Выгінула ўсякая спажыва для грыцука. Холадна. Есці хочацца. Грыцук хутчэй да цецярука:

— Браток-цечаручок, ратуй, вельмі-ж есці хочацца; барджэй вядзі мяне на смачныя булкі.

Цецярук да лесу, грыцук сьледам: цецярук на алешыну, грыцук таксама. Дзяўбе цецярук чорныя шышачкі на алешыне і грыцука частуе:

— Еж, грычучок, еж булачкі.

Паспытаў грыцук, чорных шышачак,—не спадабалася.

— Не,—адказвае грыцук,—не смакуюць мне твае булкі, завядзі мяне лепш на піражкі.

Зьлез цецярук з алешыны ды проста

на бярозу; грыцук наўздагон. Дзяўбе цецярук ражкі на бярозе і грыцука частуе:

— Еж, грычучок, еж піражкі.

— Не,—кажа грыцук,—не падабаюцца мне і піражкі. Сьцюдзёна, браток, мне. Хачу я хоць трошку пагрэцца. Павядзі мяне ў тыя мяккія пырыны, каб пагрэцца.

— Добра,—кажа цецярук.

І на гэтым слове котам зьяцеў цецярук з бярозы ў мяккі, пухны сьнег; качаецца ў сьнезе, перакідаецца ды яшчэ жартуе:

— Цёпла ў сьнезе, мягка ў сьнезе; кідайся, грычучок, у сьняжок.

— Ты, мусіць, ашалеў,—зласьліва і ў роспачы прапішчаў да цецярука грыцук і, страціўшы надзею на дапамогу, паляцеў упрочкі ад яго...

Пабачыў абдураны грыцук пакуты ў гэтую зіму. Было і холаду, было і голаду. Ледзь-на-ледзь ператрываў да вясны.

Пачалася прыгожая вясна, зьявілася жыўнасьць на балотах і паплавах. Сятак ачухаўся грыцук, падужаў. Успомніў усю сваю зімовую нэндзу і заклёўся:

— Ніколі не паслухаю больш чужога парады, ніколі не застануся на зіму, загодзя буду ў вырай адлятаць.

Надыйшла тымчасам Пятроўка. Зацвіла грэчка па палёх; прыбралася ў бель, як сьнегам усыпаная.

Жуда апанавала грыцука ад гэтае белі, успомніў ён пра зімовыя дні, дні сваёй пакуты, развітаўся ён з лугамі-сенажацямі, узняўся і адляцеў у цёплыя краі.

З тае пары штогод, як толькі ў бель цвету прыбярэцца палі, грыцукі збіраюцца ў грамадкі і ў вырай адлятаюць.

Я. Троська.

КУТОК ЮНАГА ПЧАЛЯРА

РАЕНЬНЕ ПЧОЛ

Выхад натуральных раёў

Калі ў моцным вульлі маладой пчалы становіцца вельмі шмат і ў вульлі робіцца цесна, звычайна пачынаецца раенне. Вулей аддзяляе ад сябе частку пчол з старою маткою для ўтварэння новай сям'і. Вядома, што да гэтага часу ў вульлі закладзены матачнікі.

Раенне пачынаецца праз 6-10 тыдняў пасля аблёту пчол, але не раней таго часу, калі пачынаецца ранні спажытак (узятка). Час раення цягнецца ад 2-х да 3-х тыдняў да галоўнага спажытку.

Калі ў вульлі гняздо паменшана і ў час яго не пашырыць,—такі вулей пачынае раенне раней іншых, а калі вулей прасторны і бяз устаноў рамы, дык ён пачынае раенне шмат пазней, а іншы раз і зусім не раіцца. Калі гаспадар пчол сваячасовага пашырыць гняздо, дык гэтым зусім можа прыпыніць раенне.

Але здараецца і так, што пчолы пачынаюць узмоцнена раіцца, і прыпыніць гэту гарачку вельмі цяжка. Гэта часцей усяго бывае, калі ў лагоднае лета пчолы маюць даўгаваты і невялікі спажытак перад галоўным спажыткам. Тое, што ў вульлі шмат мёду і корму, прымушае матку моцна чарвіць і ў вульлі скоро становіцца цесна.

Уведаць час раення можна па матачніках.

Пяршак

Рой-пяршак вылятае праз некалькі дзён пасля закладкі матачнікаў. Рой узьнімаецца над вульлём, кружыцца не-

каторы час і садзіцца дзе-небудзь недалёка на дрэва, але нярэдка рой ляціць далёка і прападае. Вопытны пчалар заўсёды бывае напегавым. Для меншай траты часу ён робіць прывойнікі і споднюю частку прывойніка апырскае альбо націрае мілісавым маслам (мілісавое масла можна купіць у Менскім пчаларна-кааперацыйным таварыстве альбо ў аптэцы).

Пяршакі звычайна вылятаюць з старымі маткамі і ў ясныя, прыгожыя дні,

Прывойнік. Дошка, знятая разам з раем з кала прывойніка.

а раі з маладымі маткамі вылятаюць і ў хмурую пагоду. Але іншы раз пяршакі выходзяць і з маладою, бо трапляецца

НАКАЗ

ПЧАЛЯРА

Верш М. Дняпроўскага

Дзеці! Ведаю я:
маці наша—зямяля
да сябе мяне ў госьці чакае...
Эх!.. Не гады:
сіл няма,—маладым
два разы чалавек ня бывае...
Паміраць страшна ўсім,
і здаволен я тым,
што чужога ня еў хлеба дарам.
Я з малых яшчэ год
не баяўся работ,—
працаваў аж дагэтуль з запалам.
Я—пчаляр з малых год,
дзед наўчыў мяне мёд
і пчалу ўсё трымаць у калодах.
І раўня ўся мая
аж да гэтага дня
ўсё баіцца пчалярскае моды.
Але я ад людзей,
перад сьмерцю сваей
пчол разумна разводзіць наўчыўся.
І уведаў што сам,
перадаў тое вам
і з чужымі ахвоча дзяліўся.

Гэту справу люблю,
тых людзей не хвалю,
хто ўсе веды трымае ў сакрэце.
Трэ' вучыцца ўсім,
мы сьляпыя зусім;
ой, як шмат яшчэ цемры на сьвеце!
Уміраючы, вам
сваю пасеку дам,
да яе прылажэце вы рукі.
Справа лёгка для вас,
многа кніжак у нас,
набірайце карысьці з навукі.
Каб часопіс была
на сталі пчаляра,
і кніжок прыкупляйце патроху.
Што вядома самім,—
перадайце другім,—
трэ' выводзіць сьляпых на дарогу.
Вось-бы гэта прасіў...
Што умеў я рабіў,
каб людзьмі вы сапраўднымі сталі;
мяне кожным гадком
памінайце мядком,
як памёршых і мы паміналі...

Пераклаў з расійскага П. Г.

сяды-тады, што маладая матка забівае старую. Гэта часьцей здараецца ў дажджлівую пагоду, калі маладая матка, вышаўшы з матачніка, знаходзіць старую матку і забівае яе.

Дружнякі

Калі ў вульлі ўсё добра, дык праз 8-10 дзён пасля выхаду пяршака вялятае дружняк. Але гэты тэрмін не заўсё-

ды захоўваецца. Калі пяршак з прычыны кепскай пагоды затрымаецца ў вульлі, дык дружняк вылятае і раней. Таксама з прычыны кепскай пагоды можа затрымацца і дружняк.

Калі ня хочучь каб дружняк быў, што пры мёдавай гаспадарцы звычайна і бывае, дык трэба выразаць усе матачнікі. Але перад тым, як выразаць, трэба агледзець сям'ю—ці ёсць у яе матка, а калі маткі няма, трэба адзін матачнік пакінуць.

Як атрымаць моцны рой

У пачатку разьвіцця пасекі, пчалары хочучь мець большы лік раёў, але слабыя і позныя раі некарысны, а дзеля гэтага, каб атрымаць моцны рой, трэба раньняю вясною падкарміць пчол, калі выявіцца, што свайго мёду ў іх мала. Тады ў вульлі матка пачынае моцна чарвіць, а рой атрымоўваецца ад 8 да 12 фунтаў. Меней 4-5 ф. рой садзіць ня варта, а лепей адабраць у яго матку, а яго пасадзіць у бацькаўскі вулей, бо,

Пасадка роя праз ляток.

ён ня зможа збудаваць соты і прырыхтаваць сабе запасаў на зіму.

С. І. Баброўскі.

Усім, хто цікавіцца справаю разьвядзеньня пчол і даглядам за імі, рэдакцыя раіць выпісаць адну з самых лепшых часопісый

„ПЧЕЛОВОДНЫЙ МИР“

Часопісь выдаецца пры ўдзеле самых лепшых спецыялістых-пчалароў СССР і замежных.

На год падпіска каштуе 3 руб. На паўгода 1 р. 50 к. Гадавым падпішчыкам высылаецца дармова 120 матак Абхазкай пароды.

Адрас рэдакцыі: г. Сухум, Абхазія, рэд. „Пчел. Мир“.

НА КАРЫСЬЦЬ ЗАМЕЖНЫМ ПІОНЭРАМ

Сёння мы гаворым аб інтэрнацыянальнай капейцы. Да 15 ліпеня кожны піонэр ўносіць інтэрнацыянальную капейку на карысьць замежных піонэраў.

Можна падумаць—што зробіш з капейкі? Як быццам капейка маленькая справа. А калі кожны піонэр унясе адну капейку, то атрымаецца ня мала грошай. Напрыклад, у нас, у Беларусі, калі 80.000 піонэраў уносяць па капейцы, будзе разам 800 рублёў.

Для чаго-ж збіраецца інтэрнацыянальная капейка?

Нядаўна ў „Беларускім Піонэры“ было напісана, што ленінградскія піонэры на свае сродкі запрасілі піонэраў Нямеччыны, якія праехалі праз Менск і мелі невялікую гутарку з нашымі менскімі піонэрамі.

А як цікава пабыць замежным піонэрам у піонэраў савецкай краіны, дзе піонэры працуюць свабодна, іх паліцэйскія не разганяюць, ня б'юць, не арыштоўваюць!

Піонэры замежных краін паглядзяць, як працуюць нашы піонэры і, прыехаў-

шы, раскажуць аб усім, што бачылі ў нас, перададуць вопыт нашай працы.

А чаму ня цікава распытацца нашым піонэрам у гасцей аб іх жыцці і рабоце? Дзеля таго, каб прыехала дэлегацыя трэба нашым піонэрам правесці работу па збору сродкаў, запрасіць да сябе дэлегацыю.

А хто ня ведае з нашых піонэраў, у якіх умовах жывуць дзеці ў капіталістычных краінах, у якіх умовах працуюць піонэры?

Хаця-б узяць дзяцей Кітаю, Заходняй Беларусі і Польшчы. Там піонэрскія арганізацыі маладыя, ім цяжка весці сваю работу сярод астатніх дзяцей. У гэтай рабоце ім мала хто дапамагае. Наш абавязак дапамагчы замежным піонэрам у іх цяжкай рабоце.

На сабраныя сродкі нашымі піонэрамі, там, за межамі, будуць выдавацца піонэрскім арганізацыям газеты, склікацца нарады кіраўнікоў сярод піонэраў, праводзіцца курсы па падрыхтоўцы працаўнікоў і г. д.

Вось чаму ў нас праводзіцца збор інтэрнацыянальнай капейкі.

К 15 ліпеня з капеек будуць сабраны сотні рублёў у карысьць замежных піонэраў.

Кляшторны.

Ўпрадае дым у залатую гладзь
Па-над прасторамі бярозавая просінь...
Ружовы дзень спусьціўся падрамаць
За верхавінамі смалістых сосен.

Мядовы водар кружыць галаву...
У цішыні задумаліся далі.
Рамашкі белыя асьнежылі траву,
І ў туманых салодка задрамалі.

О, родны край,—саломенныя хаты,—
Люблю прастораў казачную муць...
Іду адзін,
А тысячы крылатых
Мне пра любоў адвечную пяюць.

Тут палынець душа не перастане,
Тут не астыгне ў жылах кроў...
Тут кожны крыж — адвечнае змаганьне,
Тут кожны куст—адвечная любоў.
О, тут усё!..
Так хочу жыць і верыць,—
Адаць душу прыгожасьці палёў;
Гатоў скакаць вясёлым піонэрам
Пад залатыя гуслі салаўёў...
Па-над прасторамі бярозавая просінь
Ўпрадае дым у залатую гладзь.
За верхавінамі смалістых сосен
Ружовы дзень спусьціўся падрамаць.

ЦІ ЎМЕЕМ ПРАЦАВАЦЬ ПА ЗАДАНЬНЯХ?

Выканалі заданьне

(Заслаўскі атрад Менск. акр.)

Раней у нашым атрадзе праводзіліся выключна гутаркі. Піонэрам яны вельмі надаелі, з-за гэтага некаторыя нават пачалі выходзіць з атраду.

Зараз мы адмовіліся ад голых гутарак, а парашылі выконваць у сваёй рабоце асобныя заданьні. Першае заданьне, якое мы ўжо выканалі, гэта—падвядзеньне вынікаў зімовай работы атрада.

Піонэры гэтым заданьнем зацікавіліся. Яны ахвотна адшуквалі розныя матэрыялы, складалі дыяграмы сваёй работы.

Цяпер мы будзем працаваць выключна па заданьнях.

Е. Сасінскі.

Працуем самі, а не павадыр.

(Слуцк, 58 атрад)

На адным з агульных сходаў нашага атраду мы паставілі, каб кожнае зьвяно для сябе выпрацоўвала пляны працы, а не павадыр для зьвён.

Кожнае зьвяно намеціла для сябе плян працы, пасьля пляны ўсіх зьвён былі ўзгоднены.

Піонэры намячалі такую працу, якую можна лёгка правесці. Зараз нашы зьвеньні ня просяць у павадыра атраду, каб даў ім якую-небудзь працу.

Янцэвіч М.

Заданьне ў карысьць кітайскім дзецям.

(М. Ушачы, Полацкай акр. атр. Ю. П.)

Распрацоўваючы заданьне „Дапаможам дзецям Кітаю“, атрад паставіў арганізаваць лётарэю.

Піонэры адразу ўзяліся за арганізацыю.

— Дзе возьмем рэчы?—пытаюцца адны.

— Зьбяром свае!—чуецца адказ. Так і зрабілі.

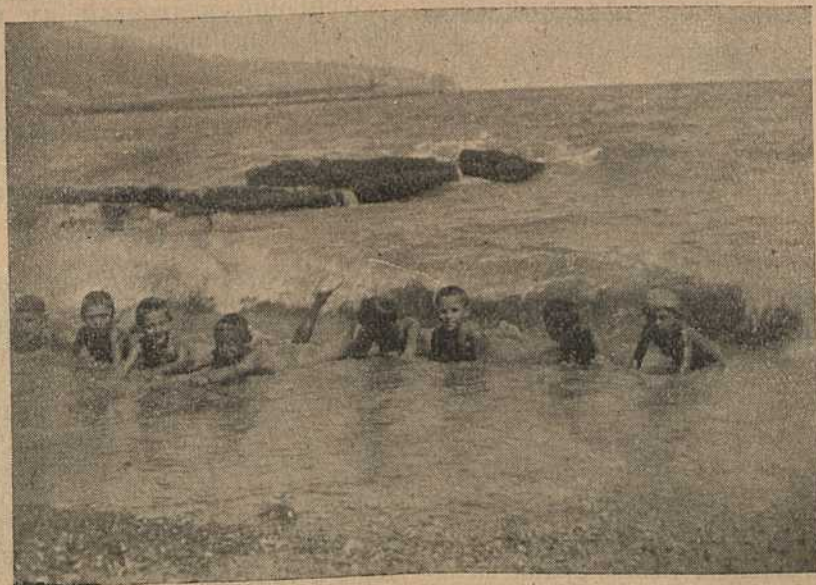
Зьбіраць розныя рэчы для лётарэі паміж піонэраў і непіонэраў узяліся два

зьяны. У выніку работы гэтых двух зьвён было сабрана розных рэчаў у ліку 53 штук. Тут былі: кніжкі, сшыткі, алоўкі, мыла, зубны парашок і г. д.

5 кап. білет. Розыгрыш адбыўся. Усяго сабрана праз лётарэю 10 руб.

У карысьць кітайскім дзецям намі былі сабраны і адасланы грошы.

Зьм. Хвойка.

У свабодны час,—на рэчку!

Віт пайду...

Ой, пайду я ў поле,
Дзе шапоча жыта,
Дзе вясёлы ветрык
З коласам гамоніць.
У маім сэрцы радасьць
Ўецца аксамітам,
Бо ўсё тут наўкола
Вольным летам звоніць.
Лета дарагое,
Лета маладое
У абшарах родных
Моцна абніму я,
Радасьць маладую
Буду піць душою,
І кудравасьць лета
Цыра пацалую.
Уздоўж зьмяі-дарожкі

Дружна пабягу я,—
Пабягу, і сяду
У яловым лесе.
Стану тут бадзёрым
Стану тут вясёлым,
Радасьцю тут думкі
Будуць куралесіць.
Ой, пайду я ў поле,
Дзе шапоча жыта,
І дзе ў высі птушкі
Шчэбятм гамоняць,
Расцалую лета—
Радасьць маладую,
Буду слухаць, слухаць,
Як калосьсі звоняць.

Піонэр К. Шавель.

Наладжваем зьвеньневая вечары

(м. Чавусы, Магілёўск. акр. 53 атрад).

Заняткі нашы па зьвеньнях да гэтага часу былі перапоўнены рознымі гутаркамі і дакладамі. Піонэры такімі занят-

Цяпер мы пачалі праводзіць зьвеньневая вечары, дзе даецца кожнаму больш самастойнасьці ў працы. Такія вечары вельмі зацікавілі піонэраў. Першыя вопыты ў гэтым напрамку паказалі карысьць ад такой працы.

Усім іншым атрадам, дзе яшчэ праводзіцца праца шляхам гутарак і дакладаў, варта таксама папрабаваць па нашаму прыкладу наладжваць такія вечары.

М. Месерман.

Барацьба чырвоных з белымі

(Рагачоў, 11 атрад).

Нядаўна нашы атрады правялі вяселую і цікавую гульню: барацьба чырвоных з белымі. Усе піонэры, якія бралі ўдзел у гульні, атрымалі значкі—чырвоныя і белыя, адпаведна лягеру, да якога яны належалі. Гульня праводзілася за горадам. Перамога па ўмове павінна быць на тым баку, які адбярэ больш значкоў у свайго ворага. У выніку пасля 2-х гадзіннай гульні чырвоныя перамаглі, яны адабралі 21 значок тады, калі белыя толькі 8.

Шмідкін.

камі мала цікавіліся. Было сумна на іх. З гэтай прычыны ня ўсе хадзілі на зборы зьвеньняў.

Прасоўвай часопісь глыбей у дзіцячыя гушчы

Амаль у кожным нумары нашае часопісі пішацца аб тым, што трэба павялічыць яе тыраж, што кожны піонэр павінен быць чытачом часопісі, што кожны чытач павінен адначасова і распаўсюджаць яе. Лік падпішчыкаў павінен быць роўным хоць-бы ліку зьвеньняў у нашай арганізацыі, ахопліваючы, зразумела, і неарганізаваных—вось лёзунг, за ажыццяўленьне якога павінны ўзяцца ўсе піонэры і вучні. З гэтае прычыны кожны падпішчык павінен сумець завербаваць яшчэ трох-пяцёх падпішчыкаў. Грошы на часопісь заўсёды знойдуцца. Для павялічэння падпіскі добра праводзіць конкурсы ў зьвяне, атрадзе ці школе, хто больш зьбярэ падпішчыкаў*).

Кожнаму піонэру трэба сачыць за тым, каб часопісь была ў яго школе, у рабочым клубе, у хаце-чытальні і г. д. Той піонэр, які сабярэ дваццаць пяць падпішчыкаў, атрымлівае часопісь 3 месяцы дармова.

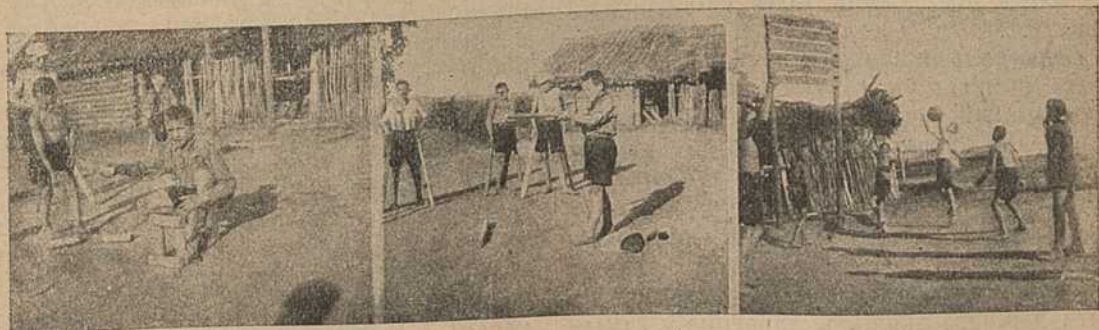
У шмат якіх атрадах цяпер існуюць упаўнаважаныя па друку; патрэбна, каб у кожным атрадзе, школе быў вызначаны такі піонэр або школьнік. Ён паві-

нен павялічыць лік падпішчыкаў у сваім атрадзе ці школе і разам з тым сачыць за акуратным атрыманьнем імі часопісі. Часта бывае так, што выпіша піонэр часопісь, прайшоў месяц-два, а часопісі няма. Вось тут вызначаны па друку павінен „паднаціснуць“, зьвязацца з рэдакцыяй і г. д.

Вялікую карысьць прыносяць часта суды над часопісьсю. Гэта адна з лепшых форм агітацыі за яе. Але ня толькі піонэраў, а і насыценную газэту трэба зрабіць распаўсюджвальнікам часопісі. Для гэтага добра ў кожным нумары зьмяшчаць лёзунгі аб падпісцы на сваю часопісь. Такім чынам, насыценгазэта павінна дапамагаць пашыраць свайго старэйшага таварыша—друкаваную часопісь у гушчы дзяцей. Ёсць у атрадах і жывыя газэты. Трэба ў кожным нумары гэтае газэты, у аддзеле абвестак ці ў якім іншым аддзеле, інсцэнаваць лёзунгі аб пашырэнні часопісі, аб зьмесьце часопісі і аб адносінах да чытачоў яе.

Можна паказаць яшчэ цэлы шэраг спосабаў, як распаўсюдзіць газэту, часопісь самім піонэрам. Важна, каб кожны гэта зразумеў, і тады, стараньнямі ўсіх дзяцей, атрадаў і школ, наша часопісь пападзе ва ўсе піонэрскія і дзіцячыя куткі.

*) Весткі аб такіх конкурсах і прозьвішчы актыўных таварышоў трэба прысылаць у рэдакцыю, для зьмяшчэння ў часопісі.

ВОЛАТ РАДЫІ

На перагібе нашага XX стагодзьдзя з маленькага, няпрыхільнага барака ў Парыжы па ўсяму сьвету разьнеслася неспадзяваная вестка, якая прымусіла ўсіх узварухнуцца.

Няпрыкметная да гэтага часу вучоная Складоўская Кюры вынайшла ў гэтым хляве, які служыў ёй лябараторыяй, дзіўнае, цудоўнае вешчаштва—радыі.

Але перш чым гаварыць аб ім, трэба некалькі слоў сказаць аб цікавай групе рэчаў, якія ў навуцы маюць назву „флуорэсцыруючых“. Справа ў тым, што гэтыя рэчы, будучы выстаўленымі на сонечны сьвет, як-бы ўбіраюць у сябе яго праменьні і пасля некаторы час сьвецяцца ў цемры, пакуль ня выкарыстаюць назапашаны імі сонечны сьвет.

Аднаго разу, робячы вопыты з адным з такіх целаў—„уранам“, францускі вучоны *Бэккэрэль* ня мог, дзякуючы дажджлівай пагодзе, зарадзіць яго сонечным сьветам, і палажыў уран у скрынку на фотографічную пласьцінку, якая знаходзілася там і была завернута, як гэта звычайна бывае, у непраходную для сьвету паперу.

Праз некаторы час ён рашыў праявіць гэту пласьцінку. І якое-ж было яго здзіўленьне пасля таго, калі ён убачыў, што кавалак урана сфотаграфавуў сам сябе, нават ня гледзячы на тую чорную абвёртку, якая ляжала між ім і пласьцінкай і не магла прапуськаць праз сябе ніякага сьвету.

Бэккэрэль яшчэ раз зрабіў гэты вопыт, зьмясьціўшы між фотографічнай пласьцінкай і уранам алюміневую пласьцінку, але вынік атрымаўся той-жа самы: уран упарта сфотаграфавуў сябе, ня гледзячы ні на якія перашкоды.

Цяпер ужо ясна стала, што ні сонечны сьвет, ні „флуорэсцэнцыя“ тут ня граюць ніякай ролі і што прычына гэтага дзіўнага зьявішча хаваецца ў самым уране.

Пачалі дапускаць, што уран вылучае з сябе нейкія неўлавімыя для простага вока праменьні, якія маюць у той-жа час нязвычайную сілу, бо іх як быццам нішто ня можа затрымліваць. Пачалі здагадвацца, што ў гэтым уране хаваецца дагэтуль невядомая матэрыя, якая і творыць усе гэтыя „цуды“.

Пасьля гэтага за гэту справу шчыра бярэцца разам са сваім мужам Складоўская Кюры. Пасьля ўпартае працы і доўгіх вопытаў ім нарэшце ўдаецца дабіцца сваёй мэты; яны раскладваюць уранавую руду на яе складаныя часткі і ў адной з іх—барыі—знаходзяць зусім новую матэрыю—радыі.

Нават першае самае павярхоўнае знаёмства з гэтай навароджанай матэрыяй адразу паказала, што тут навука мае справу з вялікай таемнай сілай.

І сапраўды, было з чаго падзівіцца.

Перш за ўсё трэба сказаць, што малечкі, чужы прыкметны кавалачак радыя мае ўласьцівасьць таемнай сілы казачнага волата. Ён вылучае з сябе праменьні, падобныя праменьням урана, але яны ў міліён раз мацнейшыя апошніх.

Так, напрыклад, калі пісаць шкляною трубкой (як карандашом), у якой знаходзіцца амаль нябачная для вока колькасць радыя, па зусім чорнай абвёртцы фотографічнай пласьцінкі і пасля праявіць яе, на пласьцінцы зьявіцца такая надпісь, якая была белымі літарамі напісана шкляною трубкою з радыем на абвёртцы.

Але што-ж гэта за дзіўныя таемныя праменьні, якія, застаючыся нябачнымі, праходзяць праз усялякую матэрыю, праз усялякія перашкоды.

Аказваецца, што гэта ня больш ня менш, як частачкі самога радыя, якія бесьпэрарыўным струмком выходзяць з яго.

Дзеля таго, каб зразумець, якая хуткасць і сіла гэтага струмка, даволі прывесці некаторыя лічбы.

Адна сотая частка залатніка радыя выкідвае ў акаляючую яго прастору некалькі тысяч міліёнаў частак у секунду, а хуткасьць палёту гэтых частак—ад 13 да 20 тысяч вёрст у секунду.

Такім чынам, аказалася, што радый—гэта свайго роду зброя: ён выкідвае з сябе адну частку (якая ў навуцы носіць назву „альфа-частка“), а сам, у той-жа час пасля выстралу, перастае быць радыем і ператвараецца ў другую матэрыю, гэтак званую „эмонацыю радыя“.

У часе стральбы, у гэтай „гармаце“, як і наогул у кожнай другой гармаце, развіаецца некаторая колькасьць цяпліні, якая і дае павялічэньне тэмпературы ў параўнаньні з тэмпературай асяродзьдзя, якое наглядаецца заўсёды ў шкляной трубочцы з радыем.

Паўстае новая думка: радый-жа—свайго роду вечная печка. Ён, праўда, паволі, але ў той-жа час вельмі ўпарта і бесперарыўна пасылае навакол сябе цяплы-

Вучоныя разважалі ў гэтым выпадку такім чынам.

Чаму радый вылучае свае часткі і дае нам сваю цяплыню? Ды таму, што атом радыя разбураецца і пры гэтым разбурэньні вылучае пэўную колькасьць энэргіі.

Але, на вялікі жаль, скарыстаць гэту ўжо гатовую энэргію мы пакуль што ня можам. Працэс разбурэньня атомаў адбываецца вельмі памалу, а для таго, каб энэргія гэтага атома радыя магла быць злоўлена для практычнай работы, нам трэба прымусяць радый разбурацца куды хутчэй, чым ён разбураецца натуральным парадкам.

І вось цяпер для нас ужо зразумелы той стан барацьбы за заваёвы энэргіі атама радыя. Нам трэба перш за ўсё навучыцца па свайму жаданьню разбураць атам, а, падругое, злавіць атрымліваемую пры гэтым энэргію і прымусяць яе працаваць у нашых рухавіках.

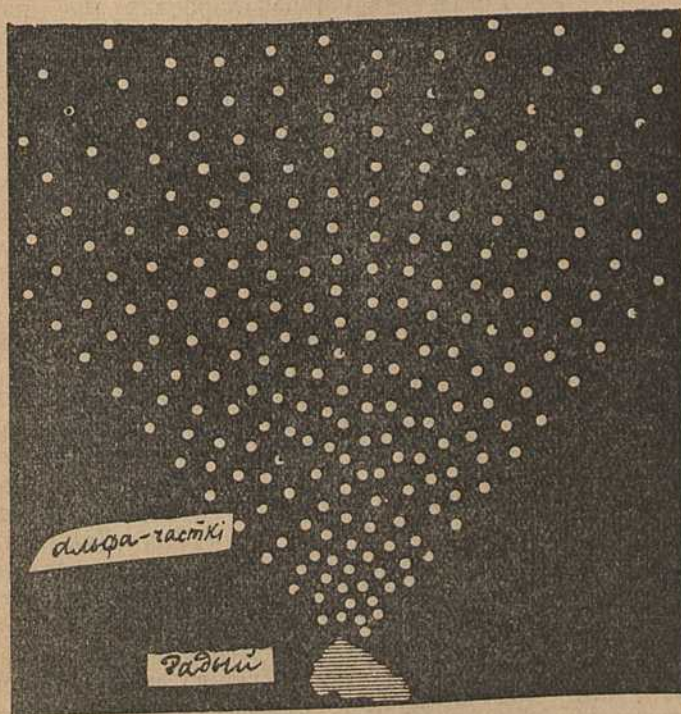
Навука і занялася вырашэньнем першай задачы. Яна ўсялякімі сродкамі і мерамі стараецца ўзарваць атам штучна.

Доўга неўдавалася гэтага зрабіць, і пытаньне з узрывам атама заставалася ня вырашаным. І толькі ў 1919 годзе ангельскі вучоны фізык Рэзэрфорд дабіўся першай вялізнай перамогі: ён узарваў спачатку атам азота (азот—газ, які ўваходзіць у склад паветра), а пасля і атам алюмінія. Дабіўся гэтага ён вельмі арыгінальна. Ён напаў на абодва гэтыя атамы, страляючы ў іх, як са стрэльбы, альфа-часткамі радыя.

Такім чынам Рэзэрфорд дабіўся таго, што да гэтага часу непераможны атам узарваны сілай чалавека і захаваная ў ім унутраная цяплыня вырвалася напавярхню.

Цяпер застаецца толькі злавіць яе і тады ў руках чалавецтва будучы неабмежаваны запасы сілы і энэргіі. Яны змогуць утварыць новае шчасьлівае жыцьцё, у якім ня будзе цяперашняй жорсткай барацьбы за існаваньне.

П. Брэскі.

ню. І гэта сіла радыя зьмяншаецца вельмі павольна; трэба дзьве тысячы гадоў, каб яна зьменшылася толькі на палову. Дык чаму-ж бы не паспрабаваць заважаць радый і прымусяць яго працаваць у нашых машынах і рухавіках.

СПРЫТНЫЯ ХЛАПЦЫ

(Фізікультурныя фокусы)

Тут даецца некалькі фокусаў, якія патрабуюць ад хлапцоў лоўкасці. Пачнем з апісання самага лёгкага з іх.

1. Вазьмі ў рукі за канцы гімнастычны кій і паспрабуй, ня згінаючы рук, перанесці яго праз галаву за сьпіну, а адтуль назад. Звычайна пасля некалькіх спробаў прарабіць гэта можна зусім лёгка.

2. Пастаў кій (даўжынёй мэтра паўтара) у кут між сцяной і падлогаю; трымаючы за другі яго канец, перавярніся кругом, не перахватваючыся і не выпускаючы кія з рук.

Затым, што пры выкананні абодвух апошніх фокусаў магчымы паданні, трэба загадзя падаслаць на падлогу што-небудзь мяккае, каб не адбіць ахвоту ў фокусніка да далейшых вопытаў. Для таго, каб палегчыць выкананне фокусаў, для большай устойлівасці ногі трэба трымаць як мага шырэй.

3. Тое самае па сутнасці практыкаванне, што і папярэдняе, толькі больш у лёгкай форме, прарабляецца ўдвох. Стань супроць свайго таварыша і вазьміся з ім абедзвюма рукамі за канцы кія. Потым удваіх, ня пускаючы кія, пакручвайцеся адзін управа, а другі

ўлева. З гэй прычыны, што вы стаіце тварам адзін да аднаго, дык паварот робіцца ў адзін і той-жа бок, які для аднаго з вас будзе правым, для другога—левым.

4. Апісваемы трук зьяўляецца цікавым, што праз яго можна правяраць спрытнасць хлопцаў. Патрабуецца зрабіць „кругасветнае вандраванне“ вакол сьпінкі крэсла, і пры тым ні разу не дакрануцца падлогі ніводнай часткай цела. Робіцца гэта так. Сядзь вярхом на крэсла, тварам да сьпінкі, потым адагніся ўправа ці ўлева і, шчыльна прыціскаючыся да сьпінкі, пастарайся абагнуць крэсла кругом. Тут „катастрофы“ ў выглядзе падання крэсла (а разам з ім і фокусніка), асабліва часты, але, к шчасцю, звычайна зусім ня ўчыняюць болі фокусніка.

5. Некалькі іншы характар мае наступны фокус—кіданне прадметаў і пры тым ня рукамі, а нагамі. Пастаў што-небудзь (напр., мячык, каробку запалак і г. д.) між шчыкалаткамі ног. Потым рэзкім рыўком абедзвюх ног пастарайся перакінуць гэты прадмет цераз галаву. Пасля нядоўгай практыкі гэта табе будзе добра ўдавацца.

ПАШТОВАЯ СКРЫНКА

Янцэвічу, Цылевічу і Валозіну. У вашых замётках нічога не гаворыцца аб тым, што атрад робіць цяпер. Замёткі друкавацца ня будуць.

Вільнеру. З тваёй замёткі ня відаць, чым іменна палепшылася праца атраду. Напішы аб асобных момантах, якія-б сьведчылі аб гэтым палепшанні. Заку Х. Дзіс „І мы дапамаглі“ спазніўся.

Фрумнісу А. Замётка аб працы Новабарысаўскіх піонэраў ня пойдзе з тае прычыны, што ў ёй пададзены агульныя разважанні аб дасягненнях і недахопах.

Тарасэвічу А. За студзень і люты месяц часопіс „Б П“ выйша падвойнымі нумарамі (1-2 за студзень і 3-4 за люты).

Кароткіну Я. Напішы, як вы пашыралі часопіс і колькі іменна падпішчыкаў маецца ў мястэчку. Прысланая тавой замётка нічога аб гэтым не гаворыць.

Хвойку З. Замётка „Цяжка працаваць“ друкавацца ня будзе. Дакладна абгаварэце пытанне аб палепшанні працы на зборы атраду. Трэба, каб атрад сам клапаціўся аб палепшанні працы, а ня выключна райбюро.

Мацеевічу Я. Малюнк твае слабыя, змяшчаць іх ня будзем. П'еска таксама да друку не падыйшла. Назад матар'ялаў рэдакцыя не высылае.

Падаляцкаму, Цылевічу і іншым, хто пытаецца, ці можна стаць дзяткорам нашае часопісі. Дзяткорам лічыцца ўсякі той, хто шле матар'ялы ў часопіс.

мэтраў у сэкунду (скорасьць кур'ерскага цягніка).

7) Калі вецер дасягае скорасьці больш чым 20 мэтраў у сэкунду, то ён здолён рабіць вялікія разбурэньні, напрыклад, зносіць стрэхі з памяшканьняў, вырываць дрэвы з карэньнямі, звальваць тэлеграфныя слупы, перакуляць вагоны і г. д. Такі вецер звычайна завуць ураганам.

Навучыся пазнаваць, якая скорасьць ветра па гэтых адзнаках і рабі запісы сваіх нагляданьняў у сшытак ізноў-такі, тры разы ў дзень, абазначаючы скорасьць ветру ў мэтрах і сэкундах, напр., „вецер паўд.-зах., 2-4 мэтра ў сэкунду“.

Хмарнасьць

У сувязі з ветрам бязумоўна прыдзецца табе звяртаць увагу і на неба: чыстае альбо не; ці многа там хмараў. За-

пісвай у свой сшытак так: калі ўсё неба закрыта хмарамі—4, калі паўнеба ў хмарах, то—2, калі зусім чыстае неба—0. Зразумела, што лічбы 3 і 1 азначаюць тое, што неба закрыта альбо больш паловы (3), альбо менш паловы (1).

Д о ж д ж

У сваіх запісах у сшытку абавязкова адзначай паданьне дажджу, паказваючы, які быў дождж—вялікі, альбо сярэдні ці малы, акрамя таго, трэба запісваць час, калі ён пачаўся і калі пакінуў ісьці.

Другія зьявы

У сшытак для нагляданьня пагоды трэба запісваць і ўсякія іншыя зьявы, напр., выпаданьне граду, велічыню яго, туман, расу, зарніцы, навальніцу, гром, тэнч, кругі каля сонца альбо месяца, выгляд месяца, падаючыя зоркі і г. д.

Форма запісаў

Старонкі свайго сшытка, у якім будзеш усё запісваць аб пагодзе, разьмяркуй так:

Мясцовасьць: _____ (назва гораду альбо вёскі, дзе вядзецца нагляданьне).

Прозьвішча і імя _____

1927 г. чэрвеня м-ца

Л і ч б ы.	Д н і.	Гадзіны.	Темпэра- тура.	Напрамак ветру	Сіла ветру ў сэк.	Хмарнасьць.	Дождж.	Увага і аса- блівыя паветра.
1.	Серада	7 г. р. 1 г. д. 9 г. в.	15° Ц. 18° Ц. 12° Ц.	Паўднёвы Паўн.-Зах. Паўночны	2-4 м. 2-4 м. 1 м.	3 2 2	Рэдкі, вельмі невялікі	Луна ў першай чвэрці
2.	Чацьвер	7 г. р. 1 г. д. 9 г. в.						
3.	Пятніца	7 г. р. 1 г. д. 9 г. в.						
4	Субота	7 г. р. 1 г. д. 9 г. в.						
5.	Нядзеля							
6.								

Здагадлівы буфэтчык

На станцыі сядзяць за сталом маладыя людзі і вячэраюць. Адзін з іх зьвярнуўся да буфэтчыка:

— Паслухайце! Чаму гэта ў вас такія маленькія порцыі? Гэта-ж ні адна сталовая не дае такіх порцый?

Падабраць рыфмы

За зоркамі яснымі, дзеці,
Ідзіце вы к шчасьцю і долі,
Хоць цемра пануе на...
Ня згубіце сьцежкі...

Вядуць яны к знаньню, к...
К праўдзе і волі народу,
Грамадай за імі ўсе мкнуща
У край, дзе братэрства і...

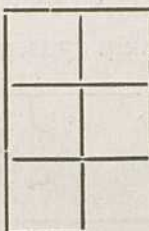
Гады ўсё лятуць за гадамі,
А зоркі мітусяцца ясна...
Пакуль гараць зоркі над...,
Надзея у сэрцы ня...

— А гэта, бачыце, каб пасажыры не спацьніліся на цягнік!—адказаў буфэтчык.

Настаўнік: Слуцкі, чаму Нэрона прызвалі бязумцам?

Вучань: Таму, што ён спаліў Рым у той час, калі яшчэ ня было страхавых аб'яднаньняў.

Задачка № 1

Трэба ўзяць пятнаццаць запалак і скласьці пяць вокан (так, як паказана на малюнку), а пасля зьняць тры запалкі і каб засталася тры вакны. Як гэта зрабіць?

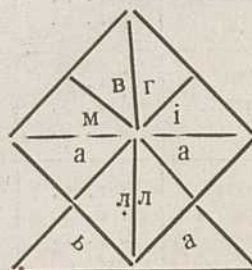
Задачка № 2

Дабавіць да гэтых слоў патрэбныя літары, каб атрымаць, прачытаўшы зверху ўніз, новую літаратурную організацію.

А. Мацэральнік.

к—сок.
ка—а.
—ілкi
р—ба
—ыла
—апка
к—ша.

Задачка № 3

Прачытайце назву апошняга твору Янкі Купалы, якая знаходзіцца ў гэтых літарах.

Я. З.